



Fylkesmannen i Nordland

VEFSN KOMMUNE
Postboks 560
8651 Mosjøen

Bodø, 14. juni 2018

Deres ref.:
Harald Hoel Hammer

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/2816
Saksbehandler:
Marit Torsvik

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Vefsn kommunes pliktoppfyllelse

Kontrollnummer: 2018.043.I.FMNO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Harald Hoel Hammer, driftssjef teknisk

Fra Fylkesmannen i Nordland:
Marit Torsvik, tilsynsleder

Andre deltagere fra virksomheten:
Erlend Eriksen, rådmann
Trond Kaggerud, kommunalsjef
Sture Larsen, nestleder brann og redning
Terje Ravatn, ingeniør teknisk

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Nordland:
Hege Rasmussen, deltaker

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon med Vefsn kommunes pliktoppfyllelse den 07.06.2018. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Konklusjon

Fylkesmannen i Nordland avdekket ingen avvik og ga 3 anmerkninger under inspeksjonen.

Vefsn kommune bør bli mer tydelig i rollen som forurensningsmyndighet på områdene forsøpling og åpen burning av avfall. Dette gjelder særlig i forhold til skriftlig dokumentasjon.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

14. juni 2018	Marit Torsvik	Oddlaug E. Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Søndre Helgeland Miljøverk IKS

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: VEFSN KOMMUNE ADMINISTRASJON/FAGSTAB	
Organisasjonsnr.: 974545063	Eies av: 844824122
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Vefsn kommunes pliktoppfyllelse	Anleggsnr.: 1824.0079.01
Kommune: Vefsn	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet:	
Tillatelse gitt:	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. I 2017 gjennomførte Fylkesmannens aksjon på tilsyn med kommunen som miljøvernmyndighet om forsøpling og åpen brenning av avfall. Vefsn kommune var ikke en av kommunene i Nordland som ble besøkt i aksjonen fra 2017, men ulovlig deponering av avfall var tema under et tilsvarende tilsynsbesøk i Vefsn kommune i 2009. I mars/april 2018 har det vært en del korrespondanse med kommunen angående brenning av kondemnabile hus. Fylkesmannen har i den forbindelse vurdert det som hensiktsmessig å gjennomføre kommunetilsyn, der temaet åpen brenning av avfall inngår. Hjemmel for Fylkesmannens tilsyn med kommunen sin myndighetsutøvelse er forurensningslovens § 48a.

Inspeksjonstema

- Organisering og ansvar i forsøplingssaker
- Kommunens bruk av myndighet som befarer, pålegg om opprydding og tvangsmulkt
- Avfall som ikke kommer inn i det kommunale mottaket (villfyllinger)
- Festivaler/stevner og utsalgssteder/utfartssteder
- Åpen brenning og brenning av avfall i småovner

Gjennomføring

Tilsynet omfattet følgende:

- Skriftlig varsel om tilsyn av 25.04.2018, der kommunen ble bedt om å oversende relevant dokumentasjon
- Åpningsmøte med informasjon fra Fylkesmannen om bakgrunnen for det landsomfattende kommunetilsynet, samt gjennomgang av tema og informasjon om gjennomføringen av tilsynet
- Separate intervju med rådmann, kommunalsjef samfunnsutvikling, leder teknisk drift, nestleder brann og redning og ingeniør teknisk drift

- Sluttmøte med oppsummering og presentasjon av funn, samt diskusjon og veiledning

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Vi ber om at virksomheten **innen 01.09.2018** sender inn en kort redegjørelse for hvordan anmerkning 1, 2 og 3 er vurdert, eventuelt hvordan de vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland v/Marit Torsvik.

4. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova).

5. Avvik

Det ble ikke funnet noen avvik under inspeksjonen.

6. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunens tilsynsarbeid med den alminnelige forsøplingssituasjonen er ikke godt nok formalisert og satt i system

Kommentarer:

Forurensningsmyndighetens oppgaver framkommer av forurensningslovens § 48. I tillegg vises det til internkontrollforskriftens § 5 om innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.

Under tilsynet framkom det at Vefsn kommune ikke hadde:

- Gjennomført overordnet risikovurdering med forsøpling og ulovlig avfalls- håndtering som tema
- Fastsatt mål for forsøpling og ulovlig avfallshåndtering
- Utarbeidet plan for gjennomføring av tilsyn med forsøpling og ulovlig avfalls- håndtering

Kommunen kunne ikke legge fram en overordnet plan for gjennomføring av tilsyn på forsøplingsområdet, hverken med administrativ eller politisk forankring. Det finnes imidlertid en skriftlig rutine for behandling og registrering av forurensning som også omfatter ulovlig deponering av avfall. Videre gir delegeringsreglementet en beskrivelse av hvem det er i kommunen som har myndighet på forsøplingsområdet. Denne myndigheten er i all hovedsak delegert til driftssjefen. Unntaket er begjæring av påtale, der myndigheten ligger hos rådmann/kommuneadvokat.

I årsrapporten for teknisk drift (2017) framkommer det en beskrivelse av driftsenhetens overordna mål, men ingen av disse berører forsøpling og åpen brenning av avfall. Renovasjon er nevnt under oppnådde resultater i årsrapporten, men dette er begrenset til det å skulle ivareta renhold i byen og bynære strøk. I årsrapportens kapittel 9 heter det at det er gitt pålegg om opprydding og at et flertall av disse har ført til opprydding. Under intervju framkommer det at dette i praksis kun dreier seg om muntlig oppfølging av innkommende tips.

Anmerkning 2

Kommunens myndighetsutøvelse på forsøplingsområdet er ikke godt nok formalisert og satt i system.

Kommentarer:

Forurensningslovens § 37 omhandler *pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding*. Virkemiddelbruk forøvrig framkommer av forurensningslovens §§ 7, 49, 50, 51, 73, 74, 76, 78 og 79. I tillegg vises det til internkontrollforskriftens § 5 om *innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet*, særlig andre ledd punkt 7 om krav til iverksetting av rutiner.

I Vefsn kommune sitt arkiv finnes det noen eksempler på skriftlig oppfølging som gjelder forsøpling, siste fra 2015. Det er ikke fattet vedtak med pålegg om opprydding i noen av disse sakene, kun påpeking av plikter. Under intervju framkommer det at alle sakene har blitt løst, uten at det har vært nødvendig å fatte noen vedtak. Kommunen har imidlertid ikke innført rutiner for utforming av avslutningsbrev i denne typen saker.

Vefsn kommune kan ikke legge fram noen skriftlige avgjørelser etter forurensningslovens § 37 siste ledd: *«Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt»*. Den interne rutinebeskrivelsen for behandling og registrering av forurensning sier heller ikke noe om hvordan kommunen håndterer tips i tilfeller der kommunen ikke anser det som nødvendig med noen oppfølging. Siste del av forurensningslovens § 37 er særlig relevant i saker der det kan reises tvil om hensatte gjenstander er å oppfatte som en forsøpling eller ikke. Klageadgang på enkeltvedtak ivaretar rettssikkerheten til den som

har meldt ifra om forsøplingen, også i saker der kommunen avgjør at den ikke skal følges opp.

Det finnes et eksempel fra 2007, der Vefsn kommune har anmeldt en forsøplings sak jf. forurensningslovens § 78. Anmeldelse ble henlagt av Politiet, begrunnet med at påtalebegjæringen ble fremsatt for sent. Ut fra det som kom fram i intervju, finnes det heller ikke i denne saken et formelt vedtak der kommunen har gitt pålegg om opprydding, eventuelt fulgt opp med vedtak om tvangsmulkt. Vi gjør oppmerksom på at en anmeldelse i seg selv ikke er ment som et virkemiddel for å få ryddet opp i en forsøplings sak. Prosesser med bruk av pålegg og eventuell anmeldelse er ment å skulle gå parallelt, som vist i flytdiagrammet for oppfølging av forsøplings saker på www.miljokommune.no .

Vefsn kommune kan ikke dokumentere at de har tatt i bruk de virkemidlene som de er pliktig til som forsøplingsmyndighet.

Anmerkning 3

Kommunens tilsynsarbeid på ulovlig brenning av avfall er ikke godt nok formalisert og satt i system

Kommentarer:

*Forurensningsmyndighetens oppgaver framkommer av forurensningslovens § 48. I tillegg vises det til brev av 19.07.2001 fra Miljøverndepartementet om *Delegering av myndighet etter forurensningsloven til kommunene – åpen brenning og brenning av avfall i småovner*. Vefsn kommune har også vedtatt *lokal forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner*, som trådte i kraft den 18.12.2013.*

Vefsn kommune har en lokal forskrift der det framkommer at åpen brenning av avfall generelt sett er forbudt. I forskriftens § 5 er det gitt en del unntak fra forbudet. Vefsn kommune har videre i den lokale forskriftens § 6 gitt brannsjefen myndighet til å kunne gi dispensasjon fra forbudet, det vil si etter skriftlig søknad. Under intervju kom det fram at brannvesenet ikke har mottatt noen søknader om dispensasjon til åpen brenning av avfall. Det var derfor ikke mulig å kontrollere hvordan kommunen behandler denne typen søknader. Videre er det slik at:

- I Vefsn kommune sin lokale forskrift om åpen brenning av avfall § 6 er brann- og redningstjenesten gitt en generell dispensasjon til å brenne kondemnabile hus, det vil si uten søknad.
- I veiledningen på www.miljokommune.no framkommer det at brannvesenet kan gis adgang til å søke kommunen om dispensasjon til gjennomføring av brannøvinger i hus som på forhånd er dokumentert miljøsikkert av kompetent fagmiljø.

Slik vi ser det, har Vefsn kommune, gjennom formuleringen i den lokale forskriftens § 6, gitt fra seg muligheten til å kunne utøve forurensningsmyndighet i saker som gjelder brannøving. Dette fikk vi bekreftet i februar i år, da Fylkesmannen mottok et tips vedrørende en brannøving i Vefsn kommune. Vi tok da umiddelbart kontakt med kommunen, det vil si med kommunen som forurensningsmyndighet på åpen brenning av avfall. Henvendelsen ble besvart av brannsjefen og enhetslederen for plan og utvikling. Her fram-

kommer det ingen opplysninger om kommunen sin utøvelse av rollen som forurensningsmyndighet. I ettertid har vi bedt Miljødirektoratet om en vurdering av gyldigheten til Vefsn kommune sin lokale forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner. Samtidig anmoder vi kommunen om å gjennomgå ordlyden i den lokale forskriften, slik at denne blir utformet i tråd med den delegeringen som er gitt til kommunen fra Miljødepartementet den 19.07.2001. For øvrig vises det til den veiledningen som finnes på www.miljokommune.no.

I den lokale forskriftens § 7 framkommer det at kommunen fører tilsyn med forskriften. Delegeringsreglementet i Vefsn kommune gir ingen opplysninger om hvem det er i kommunen som har tilsynsmyndighet på forskrift om åpen brenning av avfall. Det betyr, så langt vi kan se, at det er kommunestyret v/ordføreren som formelt sett har plikt til å gripe inn med tilsyn etter forskrift om åpen brenning av avfall, ikke brannsjefen eller bygningsmyndigheten.

I praksis kan vi ikke se at det er noen i Vefsn kommune som utøver forurensningsmyndighet ved brannvesenets gjennomføringer av brannøvinger. Videre framkommer det under intervju at kommunen heller ikke har satt i system noen formell oppfølging av hensynet til forurensning ved åpen brenning av avfall på St. Hans-bål osv.

Vefsn kommune kan ikke dokumentere sin utøvelse av rollen som forurensningsmyndighet på åpen brenning og brenning av avfall i småovner, verken etter den lokale forskriften eller den generelle delegeringen fra 2001.

7. Andre forhold

Kompetanse

Vi vurderer det slik at kommunen i dag har tilgjengelig den kompetansen som skal til for å kunne utøve myndighet på forsøplingsområdet og åpen brenning av avfall. Samtidig får vi inntrykk av at de fleste sakene løses via dialog. Vi oppfordrer likevel til at den «kokeboka» som finnes på www.miljokommune.no i langt større grad tas i bruk, skriftlig dokumentert.

Turisme og festivaler

Vefsn kommune har etablert et system for tømning av søppeldunker, både i bynære strøk og i flere populære utfartsområder. Kippermoencupen er eksempel på et større arrangement der kommunen er i tett dialog med arrangøren for å finne gode løsninger på renovasjon og annen infrastruktur. Kommunen har ingen eksempler på at det har vært behov for å ta i bruk myndighetsutøvelse i forbindelse med avfallshåndtering på festivaler og utsalgssteder.

Villfyllinger

Generelt virker det som om kommunen i dag ikke har noen kjente lokaliteter som brukes fast til villfylling av avfall. Henvendelser om ulovlig deponering av avfall ser ut til å bli fulgt opp fortløpende av enheten for teknisk drift.

Avfallsbehandling

Vefsn kommune er medeier i Søndre Helgeland Miljøverk IKS, som utfører tjenester på mottak, innsamling og behandling av avfall fra husholdninger og næringsliv. Avfallsbehandlingen følges opp av Fylkesmannen via tilsyn med det interkommunale selskapet og har ikke vært gjenstand for kontroll under dette tilsynsbesøket. Kommunen oppgir at de har et positivt inntrykk av denne avfallstjenesten og at tilgangen på å få levert avfall til godkjent mottak er god.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Rundskriv T-5/98 Kommunens myndighet og plikter etter forurensningslovens pkt. 2.1

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Utdrag fra KF delegering i Vefsn kommune, utskrift datert 30.04.2018
- Rutine for behandling og registrering av forurensning, datert 27.04.2018
- Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner, Vefsn kommune, datert 18.12.2013
- Årsrapport 2017 – Teknisk drift, datert 25.01.2018
- 4 eksempler på skriftlig påpeking av plikter om opprydding, 2011 – 2015
- 1 eksempel på anmeldelse i sak som omhandler forsøpling, 2007

9. Informasjon til virksomheten

Det ble informert om regelverk som finnes på www.miljokommune.no, det vil si oppfølging av forsøplingssaker og saker som omhandler åpen brenning av avfall.